

PALVELUKUVAUS

LASTEN JA NUORTEN NEUROPSYKIATRINEN VALMENNUS

1. Neuropsykiatrisen valmennuksen kuvaus

Neuropsykiatrisen valmennus on ohjauksellinen ja tavoitteellinen psykososiaalinen kuntoutusmenetelmä, jota käytetään ohjattaessa ja kuntouttaessa neuropsykiatrisista erityisvaikeuksista kärsiviä lapsia ja nuoria. Esim. ADD, ADHD, Autismikirjon häiriö tai Touretten oireyhtymä, johon liittyy käyttäytymisen ja tunne-elämän pulmia. Usein tällaisista ongelmista kärsivillä lapsilla on vaikeutta esim. asioiden suunnittelussa, aloittamisessa, loppuunsaattamisessa, organisointikyvyssä, ajanhallinnassa ja aikatauluttamisessa tai käyttäytymisen säätelyssä.

Neuropsykiatrisen valmennuksen tavoitteena on tukea lapsen tai nuoren arjen- ja elämänhallinnan taitoja, uusien myönteisten toimintatapojen kehittymistä sekä myönteisen elämänpolun rakentumista. Valmennuksen avulla pyritään opettelemaan ikätason mukaisia, itsenäisen elämän taitoja. Neuropsykiatrisen valmennuksen tavoitteena on myös tehdä työtä lapsen arkiympäristön kanssa siten, että ympäristöolosuhteita (koti, koulu) pystytään tarvittaessa muokkaamaan lapsen tarpeiden mukaiseksi.

Neuropsykiatrisen valmennus perustuu kielelliseen kommunikaatioon ja toiminnallisuuteen ja edellyttää asiakkaalta riittävää kykyä havainnoida ja arvioida omaa toimintaansa. Neuropsykiatrista valmennusta voidaan toteuttaa myös eläinavusteisesti. Neuropsykiatriseen valmennukseen sisältyy keskeisesti yhteistyö perheen ja lapsen/nuoren arjen kasvuympäristön kanssa. Neuropsykiatrista valmennusta voidaan tarjota myös asiakkaan perheelle ja/tai opettajille sen mukaan, missä lapsen/nuoren arkiympäristössä haasteet ilmenevät.

Neuropsykiatrista valmennusta voi antaa vain siihen erityisen koulutuksen saanut sosiaali-, terveys- tai opetusalan ammattilainen. Neuropsykiatrisen valmennus tulee aina toteuttaa yhteistyössä moniammatillisen tiimin kanssa, joka on perehtynyt lapsen/nuoren hoitoon.

2. Neuropsykiatrisen valmennuksen tavoitteet

Neuropsykiatrisen valmennuksen tavoitteena on tukea lapsen tai nuoren arjen- ja elämänhallinnan taitoja, uusien myönteisten toimintatapojen kehittymistä sekä myönteisen elämänpolun rakentumista. Valmennuksen avulla pyritään opettelemaan ikätason mukaisia, itsenäisen elämän taitoja. Neuropsykiatrisen valmennuksen tavoitteena on myös tehdä työtä lapsen arkiympäristön kanssa siten, että ympäristöolosuhteita (koti, koulu) pystytään tarvittaessa muokkaamaan lapsen tarpeiden mukaiseksi.

3. Työskentelyjakso

Tavallisimmin myönnettävän jakson pituus on 3-6 x 45min. Mikäli lyhyt ohjaus ei ole tuonut riittävä vastetta, ja alla kuvatut kriteerit täyttyvät, voidaan yksilöllisesti arvioiden harkita max. 10-15 syventävän lisäkerran myöntämistä. Tätä pidemmissä tarpeissa anotaan Kelalta julkisella sektorilla työskentelevän lääkärin laatimalla B-lausunnolla LAKU- (5-15v) tai Omaväylä -kuntoutusta (16v).

Yksityisillä palveluntuottajilla tapahtuviin ohjauksiin tulee pyytää mukaan vähintään 1 käyntikerralle lapsen/nuoren arjen ympäristön toimija, yleisimmin opettaja tai erityisopettaja, joskus kuraattori tai terveydenhoitaja, joiden johdolla yksilövalmennuksessa opittujen taitojen syventäminen ja harjaannuttaminen jatkuu arjen toimintaympäristössä.

Jakson päättyessä valmennuksesta tulee laatia kirjallinen palaute, jossa otetaan kantaa myös tavoitteiden toteutumiseen ja annetaan suositus, miten taitojen harjaannuttamista kannattaa jatkaa arkiympäristössä. Palaute tulee toimittaa viivytyksettä maksusitoumuksen myöntäjälle ja kouluterveydenhuoltoon, jossa lapsen terveydentilan seuranta tapahtuu, ja jossa se liitetään osaksi kansanterveystyön terveystietoa.

4. Turvallisuus

Palveluntuottajalla tulee olla laadittuna turvallisuussuunnitelma, joka on osa henkilökunnan perehdytystä. Palveluntuottajalla tulee lisäksi olla käytössään väkivalta- ja häirintätilanteita ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumista koskevat ohjeistukset. Palveluntuottaja kirjaa säännönmukaisesti asiakasturvallisuutta vaarantavat tapahtumat ja raportoi niistä tilaajalle viipymättä.

5. Palvelusuunnitelma

Palveluntuottaja vastaa asiakaskohtaisen palvelusuunnitelman laatimisesta neuropsykiatrista valmennusta suosittaneen tahon suosituksen pohjalta. Palvelusuunnitelman tulee sisältää tavoite, suunnitellut neuropsykiatrisen valmennuksen alkamis- ja päättymispäivät, kerrat sekä yksikköhinnat ja kokonaiskustannus.

Maksusitoumuksen hakijalla tulee olla ohjaajalle palvelukuvauksessa määritetty pätevyys sekä kokemus. Ohjaajalla tulee olla käytössään julkisen terveydenhuollon yksikössä laadittu lapsen/nuoren tavoitteellinen kuntoutussuunnitelma, lapsen/nuoren oma sekä perheen asettama tavoite jaksolle sekä lähityöntekijän (esim. opettajan tai sosiaalityöntekijän) kirjallinen kuvaus millaisia ongelmia arjen sujumisessa on.

6. Palvelun vaikuttavuus

Jakson päättyessä valmennuksesta tulee laatia kirjallinen palaute, jossa otetaan kantaa tavoitteiden toteutumiseen ja annetaan suositus, miten taitojen harjaannuttamista kannattaa jatkaa arkiympäristössä. Palaute tulee toimittaa viivytyksettä maksusitoumuksen myöntäjälle ja kouluterveydenhuoltoon, jossa lapsen terveydentilan seuranta tapahtuu, ja jossa se liitetään osaksi kansanterveystyön terveystietoa.

7. Palveluntuottajan laadunhallinta

Palveluntuottaja huolehtii, että sen henkilöstö tunnistaa keskeiset laatuun vaikuttavat tekijät ja että se sitoutuu työskentelyssään pyrkimään laadukkaaseen työhön. Tilaajalla on oikeus toteuttaa ohjausta ja valvontaa parhaaksi katsomallaan tavalla.

8. Palveluntuottajan tiedonhallinta

Tiedonhallinnasta säädetään useissa eri laeissa ja asetuksissa, tärkeimpinä ovat mm. EU-tietosuojalaki (679/2016), laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019), tietosuojalaki 1050/2018, laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007) sekä arkistolaki (831/1994).

9. Henkilötietojen käsittelyn ehdot

Tilaaja toimii tässä palvelukuvauksessa henkilötietojen käsittelyä ja tietosuojaa koskevan lainsäädännön tarkoittamana rekisterinpitäjänä, silloin kun se määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Henkilötietojen käsittelyä on kuvattu tarkemmin erillisessä Tietosuojalain liitteessä.

Palveluntuottaja informoi lasta/nuorta ja perhettä oman toimintansa osalta asiakastietojen käsittelyä koskevista yleisistä toimintatavoistaan sekä lainmukaisista velvoitteistaan henkilötietojen käsittelyssä.

Palveluntuottaja kirjaa asiakastiedot lapsen/nuoren nimellä ja jokaisen lapsen/nuoren kohdalla tulee tehdä erilliset ja yksilölliset kirjaukset. Asiakas- ja potilastietojen arkaluonteisuus ja salassapitovelvollisuudet huomioiden, palveluntuottajan on tietojen ja teknologioiden käytössä noudatettava erityistä huolellisuutta.

Asiakas- ja potilastietojen käyttö edellyttää asiakassuhdetta tai muuta asiallista yhteyttä tietojen käsittelyyn.

Palveluntuottajan tulee varmistaa asiakaskohtainen kirjaaminen voimassa olevan lainsäädännön,

voimassa olevien viranomaisohjeiden ja tilaajan edellyttämällä tavalla. Palveluntuottaja ilmoittaa viipymättä tilaajalle, jos tilaajan antamat ohjeet ovat puutteellisia tai epäselviä.

Tilaaaja voi muuttaa, täydentää ja päivittää palveluntuottajalle antamia henkilöiden käsittelyä ja tietosuojaa koskevia ohjeita.

Jos ohjeiden muutoksista aiheutuu sopimuksen mukaisiin palveluihin liittyviä muita kuin vähäisiä muutoksia, niiden vaikutuksesta sovitaan erikseen. Palveluntuottajalla tulee olla henkilöstölleen kirjalliset ohjeet asiakastietojen dokumentoinnista, terveydenhuollon asiakasasiakirjojen laadinnasta, säilyttämisestä ja salassapidosta.

Palveluntuottaja kirjaa lain edellyttämät asiakastiedot käyttämällään menetelmällä, jolloin näissä tarjouspyyntöasiakirjoissa esitetyt periaatteita ja toimintaohjeita noudatetaan niiltä osin kuin ne liittyvät asiakasasiakirjojen käsittelyyn, tietoturvaan ja tietosuojaan.

Palveluntuottajaa edellytetään käyttämään asiakas- ja potilastietojärjestelmää koskeva arkistointimalli voimassa olevan lain edellyttämällä tavalla.

Toiminnassaan palveluntuottajan tulee olla erityisen huolellinen tietojen luottamuksellisuuteen ja salassapitoon liittyvissä asioissa. Palveluntuottaja vastaa siitä, että sen henkilöstö noudattaa voimassa olevia, laissa säädettyjä salassapito- ja vaitiolovelvollisuudesta sekä tietoturva- ja tietosuojasta annettuja säännöksiä.

Palveluntuottaja sitoutuu perehdyttämään henkilöstönsä tietosuojaan ja –turvaan sekä henkilötietojen käsittelyyn liittyviin asioihin, asianomaiseen lainsäädäntöön sekä kirjaamisohjeisiin. Palveluntuottaja vastaa siitä, että asiakkaiden tietoja pääsevät käsittelemään vain ne henkilöt, joiden työtehtävien kannalta se on tarpeellista.

Palveluntuottajan on tarvittaessa myös kyettävä kertomaan tilaajalle ne työntekijät, jotka ovat lapsen/nuoren kanssa työskennelleet ja missä roolissa. Palveluntuottaja ilmoittaa viipymättä tilaajalle tietoonsa tulleesta henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta.

Henkilötietojen tietoturvaloukkauksen havaittuaan, palveluntuottaja ryhtyy viipymättä sopimuksessa sovittuihin toimenpiteisiin tietoturvaloukkauksen vaikutusten poistamiseksi tai sen vaikutusten rajoittamiseksi.

Mikäli tilaaja joutuu rekisterinpitäjänä korvaamaan kulloinkin voimassa olevan tietosuojalainsäädännön, siihen liittyvien muiden säännösten ja viranomaisohjeistusten tai määräysten vastaisesta toiminnasta aiheutuneita vahinkoja palveluntuottajasta johtuvista syistä, on tilaajalla oikeus periä maksetut korvaukset palveluntuottajalta.

10. Arkistointi

Arkistointiveloite perustuu mm. arkistolakiin (831/1994). Arkistoinnissa palveluntuottaja noudattaa myös tilaajan arkistonmuodostus- tai tiedonohjaussuunnitelmaa, joilla varmistetaan lakisääteiset arkistointi- ja asiankäsittelyvaatimukset. Asiakassuhteen päätyttyä palvelusta syntyneet sekä manuaaliset että digitaaliset asiakasasiakirjat tulee palveluntuottajan toimittaa tilaajan arkistointi- tai tiedonohjausohjeiden mukaisesti arkistoitavaksi. Palveluntuottaja poistaa asiakkuuden päätyttyä omista järjestelmistään kaikki asiakasta koskevat tallenteet ja asiakirjat.

11. Tilaaajan suorittama valvonta

Kunta vastaa ensisijaisesti järjestämiensä palvelujen laillisuudesta, laadusta ja asianmukaisuudesta. Tilaaajan valvonta kohdistuu keskeisimmin mm. toiminnan

edellyttämään henkilöstöön, palvelujen laatuun ja palveluntuottajan tiedonhallintaan lapsen/nuoren asioissa

12. Palveluntuottajan henkilöstö

- Neuropsykiatrista valmennusta voi antaa vain siihen erityisen koulutuksen saanut sosiaali-, terveys- tai opetusalan ammattilainen. Neuropsykiatrinen valmennus tulee aina toteuttaa yhteistyössä moniammatillisen tiimin kanssa, joka on perehtynyt lapsen/nuoren hoitoon.

13. Maksusitoumus

Palveluntuottaja hakee kaupungilta kirjallisella hakemuksella kohdassa 5. esitetyin tiedoin asiakkaalleen haettavalle palvelulle maksusitoumusta. Hakemuksen käsittelee viranhaltija, jolle terveysjohtaja on tehtävän määrännyt. Palveluntuottamisen voi aloittaa vasta kun palveluntuottaja on saanut kirjallisen päätöksen hakemukseensa.

Palveluntuottajat valitaan kilpailutukseen osallistuneista. Mikäli asiakas ei halua palveluntuottajakseen kilpailutuksen voittanutta yritystä, hän saa kilpailutuksessa ensimmäiselle sijalle tulleen palveluntuottajan palvelun hinnaksi sovitun arvoisen palvelusetelin jolla hän voi hankkia palvelua vaihtoehtosilta palveluntuottajilta maksaen hinnan erotuksen omakustanteisesti.

14. Myönteisen päätöksen tunnusmerkistöjä

- lapsella tai nuorella on psykiatrinen ja/tai neurologinen diagnoosi, joka haittaa hänen arkeaan merkittävästi
- lapsella on tarkkaavuuden häiriö, joka haittaa arkiympäristössä selviytymistä
- tarkkaavaisuushäiriössä psykososiaaliseen tukeen verrattuna tehokkaammaksi hoitomuodoksi tieteellisesti todetusta lääkehoidosta ei ole ollut riittävästi apua tai lääkitys ei ole soveltuva
- Strategia -kurssin opeista ja saadusta ohjauksesta sekä psykososiaalisesta ja arkiympäristön tuesta ei ole ollut riittävästi apua
- ongelmat heijastuvat lapsen arkeen monella tavoin ja haittaavat huomattavasti hänen selviytymistään arkiympäristössä
- valmennuksella voidaan palauttaa lapsen toimintakyky tai tukea jonkin taidon kehittymistä, kuten auttaa lasta/nuorta selviytymään sosiaalisista tilanteista, auttaa suoriutumaan arjen toiminnoista mahdollisimman itsenäisesti tai palauttaa koulumotivaatio, silloin kun se on heikko sairauden vuoksi. Lapset kypsyvät eri tahtiin ja jotkut tarvitsevat toisia huomattavasti pidemmän ajan oppia uusia taitoja ja käyttäytymismalleja
- valmennuksella voidaan tukea lapsen ikätason mukaisia, itsenäisen elämän taitoja
- lapsella tai nuorella on riittävä kyky kielelliseen kommunikointiin ja oman toiminnan havainnointiin ja arviointiin

- lapsi/nuori ja hänen perheensä sitoutuvat valmennusjaksoon ja verkostoyhteistyöhön arjen toimijan kanssa
- onnistunut ja menestyksekkäs työskentely edellyttää, että hoito tai kuntoutus toteutuu muualla kuin perinteisessä toimintaympäristössä

15. Kielteisen päätöksen tunnusmerkistöjä

- arki sujuu vaikeudesta huolimatta joko ilman lääkitystä tai sen turvin
- lapsella/nuorella ei ole riittävää kykyä kielelliseen kommunikointiin ja oman toiminnan havainnointiin ja arviointiin
- muita kuntoutuksia tai terapioiden on menossa yhtä aikaa tai lapsi/nuori on osallistunut juuri edeltävästi sopeutumisvalmennuskurssille, jolla saavutettu vaikutus on vielä arvioimatta. Valmennuksen tarve on mahdollista arvioida uudelleen, kun muut terapiat ovat päättyneet
- käytetty jo aiemmin kaksi valmennusjaksoa
- elämässä on akuutti kriisitilanne, joka häiritsee valmennukseen keskittymistä (esim. avioero, perheenjäsenen kuolema, huostaanotto). Harkinta on mahdollista kriisistä toipumisen jälkeen
- lapsi/nuori tai perhe ei sitoudu valmennusjaksoon
- alle kouluikäisille valmennusta ei yleensä myönnetä
- valmennusta vastaava tuki on jo suunniteltu toteutuvaksi jossain muualla kuten kouluympäristössä